Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

५५०३

No. ११३८ क

Title विज्ञानभैरव:

Author

Extent ९९ पत्र Age

Subject तन्त्र

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

विज्ञानभैरव

नं० ११३७

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

नं. ४४३६ क
विज्ञान भैरव
धीदनाथि
२८ ५

5603
F. 66

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
१

ॐ नमः शिवाय श्रीदेव्युवाच ॐ
श्रुतं देव मया सर्वं रुद्रयामलसं
भवं त्रिकभेदमशेषेण सारात्सा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

रंविभागशः १ श्रुद्यापिननिह्।

त्रोमेसंशयःपरमेश्वर किंरूपं।

शद्वब्रह्मात्मकम्

तत्वतोदेवशद्वराशिकलात्मकं २

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰

भै॰

२

नामादिशक्तिनवकस्वरूपेण   पूर्णाहंभावम
                                                      यिरूपम्

किंनवात्मकभावेनभैरवेभैरवा

त्रिशक्तिशिवरूपम्

कृतौ त्रिशिरोभेदभिन्नंवाकिंवा

इच्छाज्ञानक्रियास्वरूपम्   शब्दप्रत्ययरूपम्

शक्तित्रयात्मकं २ नादविंदुमयं

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

ज्ञानक्रियात्मकं वा ॥
प्रणवमात्रं सार्धचंद्रनिरोधा
त्मकम् = षट्पञ्चादिवक्रस्थितम्

वापिकिंचंद्रार्धनिरोधकं चक्रारू

अनुत्तरानंदादिरूपकारादिस्वरेभ्योप्युत्तीर्णाम्

ढमनस्कंवाकिंवाशक्तिस्वरूपकं ५

सामान्यसमवायि
नीशक्तिस्वरूपम् =

पश्यंत्यपराभिधायाः

वैखरीवापिन्याःसमायाश्च

परापरायाःसकलमपरायाश्चवापु

अत्रहेतुमाहु न
ह्रीमादि

आणंकितरूपाणिनवात्मादीनिरूपाणीतेपराशक्तिलिंगनेऽपूर्णाहंतास्वरूपे
भैरवेस्वयमेवासंभावनीयानिसन्त्व इत्युपरापरायाः इति =०

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ मै॰ ३

नः परायायदितं तस्मात्सर्वेन

एतेन नादविंद्वादिरूपत्वनिगमः

हि तस्याते ५ नहिवर्णाविभेदेन

देहभेदेनवाभवेत् परं निष्कल

निष्कलत्वेन हेतु
नाकथितं यज्ञानं
तद्धविभेदादिना
नरवेदिकम्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

तेनसकलंतेनवाभवेत् ९ ॥

सांदऊहमेनाण्यनिःशेषंच्छिधिसं

शयं श्रीभैरवउवाच साधुसाधु

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
४

त्वयापृष्टंतंत्रसारमिदंप्रिये गूहनी

यतमंभद्रेतथापिकथयामिते १

4 यत्किंचित्सकलंरूपंभैरवस्यप्रकीर्ति

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

ते तदस्मारतयादेविविवेयमिंदजा

लवत् ८ मायास्वश्रोपुमंवैवगंयर्व

अविदितपाठांतानां
फलाभिसंधिएवंभेदप्रधानवसरा=

=नगरधर्मे ध्यानार्थ्यंतत्रहीनंक्रिया

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ भै॰ ५

डम्बरवर्त्तिनं ९ केवलं वर्णितं पुं

सां विकल्पनिहतात्मनां तत्त्वतो न

नवात्मासौ शब्दराशिर्न भैरवः न

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

नापिशिरादेवोनवशक्तित्रया
त्मकः ॥ नादविंदुमयोनापिनवं
द्वार्थनिरोधकः नवचक्रक्रमसंभा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
मै॰
५

पातेनउद्दाचिन्मात्रोन्मुखीभूतामतिर्नेषां =४

त्रोनवशाक्तिमञ्जपकः १२ ग्रग्रेञ्ज

नप्रक... ...कः=

वदाभिनिवेशग्राशमायावालोहि
विभीषकाभिरपास्यते

मतीनांहिपनावालविभीषिकाः मा

यथामात्रावालऔषधभक्षणार्थंमोदकंतेदास्यामीकथयंत्यातद्वत्तणेग्रहत्संते =२

त्रैमोदकवत्सर्वंग्रहमक्रमग्राह्यते १३

6

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

देशेन हस्तस्वर्वादिनातदेशेन
इदन्तानिर्देशेनलघेणरूपेण
विद्यतेविशेषो यस्मा
त्तादृशी=

अन्तेन्नान्

दिक्कालकलनातीतादेशोद्देशावि

मध्यमाभिजल्लाविषय:=

शेषिणी मपदेष्टुमशक्यामानक

=

थापरमार्थतः १४ अतःस्वानुभवा

स्पणिहन्तायां=

वैखर्या कथ
यितुनशक्या:=

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
८

स्वप्रकाशस्वानंद एवस्वरूपंयस्याःसाह्लादरूपी=

निर्विकल्पैरेव साक्षात्कर्तुंशक्या॥

न्दाविकल्पोन्मुक्तगोचरा याव।

पूर्णाकारा भैरवीसंबंधिनी= पूर्णरूपस्य

स्थाभरिताकाराभैरवीभैरवात्मनः १५

तद्वपुस्तत्त्वतोज्ञेयंविमलंविश्वपूरणं

जगद्व्यापि=

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

सति भेदाभावात्

एवंविधेपरेतत्वेकःपूज्यःकश्चतृप्य
ति १५ एवंविधाभैरवस्यायावस्थाप
रिगीयते सापरापररूपेणपरादेवीप्र

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

शि. भै. ८

कीर्तिता ॥१८॥ शक्तिशक्तिमतोर्यस्मात्

अत्याया:शक्तेः = शिवादभेदमाह =

परारूपस्य धर्मस्य हि धर्मी परशिवः =

भेदः सर्वदा स्थितः अतस्तद्धर्मधर्मित्वा

त्पराशक्तिः परात्मनः ॥१९॥ न वह्नेर्दाहि।

अत्र दृष्टान्तमाह केवलमिति =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

याक्तेः प्रथमं भेदेनैव कथने प्रयोजनमाह॥

काशक्तिर्व्यतिरिक्ता विभात्यते केव।

लेत्तानमनायोऽप्यारंभोऽयं प्रवेशने १९

वं तदा शक्त्या समाविष्टस्याभेदेन तन्मयत्वेन भावनास्यात्तदा शिवेन समावेशो भवेत्

शक्त्यावस्थाप्रविष्टस्य निर्विभागेन भाव

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. भै. ९

यथाहि वक्त्रेण
ज्ञायमिति

ना तदासौ शिवरूपी स्याच्छैवी मुखमि

तथा शाक्त्या शिवो ज्ञायते इत्यर्थः

होच्यते २ यथालोकेन दीपस्य

अत्र दृष्टान्तमाह   दृष्टान्तिकं संगमयति तद्वदित्याह

किरणैर्भास्करस्य वा ज्ञायते दिग्विभा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

गादिनटश्रीशिवमाच ॥ श्रीदे

इच्छाज्ञानक्रियोपलक्षित

ब्रह्मशिरःकर्तनेन विश्वसंहार
कर्तृत्वेन=

व्युवाच देवदेव त्रिशूलांककपालकृ

द्भूषण दिग्देशकालशून्याच व्यपदे।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ भै॰ १०

शविवर्जिता ॥ २१ ॥ यावस्थाभरिता-

काराभैरवस्योपलभ्यते कैरुपायैर्मु- [स्वरूपदर्शनमित्यर्थः ॥]

[कीदृशी] खंतस्याःपरादेवीकथंभवेत् ॥ २२ ॥ यया

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

प्रवोऽस्फुरति प्राणापानशक्ति
वीसात्कारेणेन प्रबा
हयोगात्

समगहृद्वेस्मिनयामेवहिर्भैरव

हृदयोद्वादशांतं यावद्वहन्

श्रीभैरवउवाच ऊर्ध्वेप्राणोह्यधोजी

द्वादशांताहृदयंतावद्वहन्

हृदिद्वादशांतेव

वोविसर्गात्मापरोचरेत् उभयोःस्थितिर्हि।

विसर्गांतर्विद्विर्भो
वकारांतरूपप्राणापानायस्याः

पश्चापरासंदोर्मे

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ तयस्थाने भरणाद्भरिता स्थितिः २४

भै॰ प्राणापानरूपस्य अंतर्बहिश्च वियद्युग्मं हृद्द्वादशांतस्थं तत्र मरुतो निवर्तनात्

॥ मरुतोंतर्बहिर्वापि वियद्युग्मानि

असंगतत्वात्

वर्तनात् भैरव्या भैरवस्येत्थं भैरवि

हृदिस्थितात्मप्रयंत्रात्प्र
णस्योदयोर्ध्वः बहिर्द्वाद
शांतपर्यंते आकाशे
प्राणस्यास्तगतिः एवंवा
द्वादशांतादपानोदयः
हृत्पर्यंते अपानस्यास्तम् २५

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

ध्यानेनेवश्चः २८ नत्रनेत्रविशेक्ष

क्लिमेरुद्रूपाविकासिते निर्विक

मध्यनाडीपाङ्क्तिः

लतयामध्येतवाभैरवद्रूपधृक् २९

निर्विकल्पतया
विकल्पत्यागमुपायतो
मध्ये मध्यनाडीपाङ्क्ति
विकासितेसत्यत्व
याभैरवरूपधृक्:

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

स्वरक ॐ मकारेच कांते प्रकाशमात्रावस्थोदये

वि॰ भै॰ १२

ॐ भितारेविताबापिहरितावाय

राभवेत् नदंतेशांतनामामोश

परस्वभाव: नामतूर्यतीत: ददयारभ्य

माशांत:प्रकाशते २० मामला

स दिहादशांतरसय सिन्समये प्राणरूपा शिमात्रवसतीर्थ हिम शात्रिवसतीर्थहिम सरेत् नचविशेदत: तस्मिन्नेवसमयेनि विकल्पमध्याद्दा द्वैरवरूप: स्यात् प्रत प्रमोक्षोपायेभूमंडे पाय्योनेविलसनि लीलया २८

१२

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

किरणवद्भासमानां क्रमात्क्रमतनुं

किरणाभासां सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरात्मि पिंडैर्याकारण सगोलनात् =

प्राणशक्तिं द्वादशांते स्यादितिशेषः

कां चिंतयेत्तां द्विषट्कांते शांम्य

तीं भैरवोदयः २८ उद्गच्छंतीं तडि

भैरवोदय इति स्वस्वरूप तमस्य गलन्नाभैरव रूपो भवेत् =

एतदेव प्रपं चयति ऊर्ध्वमंतीं =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
११

द्वादशांतं   कन्दादिब्रह्मरंध्रांतं

द्रूपांप्रतिचक्रंक्रमात्क्रमं ऊर्ध्वं

जन्माग्रमूलकंदनाभिहृत्कंठललाटब्रह्मरंध्रशक्तिव्यापि
वक्राणां द्वादशकं

मुष्टित्रयंयावत्तावदंतेमहोदयः

भ्रमे

13 क्रमद्वादशकंसम्यग्द्वादशाक्षरभे

षंठस्वरवर्जितं
द्वादशस्वरभेदितं =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

आदौ ध्यानं स्थूलीकृतं
ततोऽपि
ततः स्पंदमानं ततोऽपि
ज्योतिरूपं तत्त्वं सूक्ष्मं स्थूलं
सूक्ष्मं परमित्येवं त्रिधा
ध्यानमुक्तं =

रिंते स्थूलसूक्ष्मपरिस्थित्याउका

सकानतःशिवः २९ तथारुवा

तथा जलमादिवर्केभ्य आरोहक्रमेण मूर्धान्ते द्वादशान्तं सरयित्वा उपन्यारोहि नयः क्रवोः भंगेन से

द्युमूर्धान्तभ्रुंकाध्रुंकेपसेननानि

तेनैववारिप्रवाहमनेमे
नामसकचापस्य विक
भावात एव निर्विकल्प
कत्वा सर्वोर्ध्वे द्वादशान्ता
दपि ऊर्ध्वपरमाकाशे
सर्वव्यापकं संस्था =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
१५ विकल्पमनः कृत्वा सर्वोर्ध्वे सर्वगोचरे

मयूरस्य पत्राणि
आधारत्वेन वांमनिता
हृपोतित्र रूपीश्चित्र
केशीपमानापि

मः ३१ शिखिपक्षैश्चित्ररूपैर्मण्डलैः।

शिखिपक्षैश्चित्ररूपैर्मण्डलैः शून्यपञ्चकं ध्यायतोऽनुत्तरे शून्ये प्रवेशो हृदये भवेत् मयूरस्य पत्राणि आधारत्वेन वांसत्व
नादृशैश्चित्ररूपैश्चन्द्रकैर्दीपिमानै रपि अन्तर्वहिः शून्यरूपैः साक्षरूपशून्यपञ्चकं सर्वा मध्यपार्श्व
14 हृयस्थितं पञ्चेन्द्रि- शून्यपञ्चकं ध्यायतोऽनुत्तरे शून्ये प्रवे-
यब्रह्मरूपं वा लक्ष्य
हृदये ध्यायतः परमाकाशसमावेशो भवेत् शिखिपक्षैश्चित्ररूपै शिखिपक्षवच्चन्द्रकवच्चित्ररूपै कुमारादि
गाहणेन नाना रूपैर्मण्डलैः मण्डलं रसस्पर्शं वा नी इन्द्रियमण्डलानीन्द्रियाणि तेषु शून्यपञ्चकं तन्मात्रत्वेनावगत्वा शून्यरूपं
विषयपञ्चकं शब्दादिरूपं ध्यायतोऽनुत्तरे शून्यभैरवरूपे प्रवेशः समावेशो भवेदिति ॥२२

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

परमाकाशोसमवेशो
भवेत्

प्रोहृदयेभवेत् ११ ईदृशेनक्रमे

परेसात्मन्योयत्रापिव्योमप्राकारमजनादौचिंतयेत्

णैवयत्रयत्रापिचिंतयेत् सूमेक्ष

परप्रकाशोभयत्मकात्रुष्टवस्लप्रदाधिरःकवाटमध्येयानोभवति

द्वपेरणात्मसंलीनावरप्रदाः ११

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
१५

कालाकांतान्मनोन्यस्तिहन्मीलि

पकाग्रविज्योतिः प्रकर्षान्=

नलोचनः क्रमेणमनसोदार्ढ्याल्ल

उन्नमं स्योतिः=

लेहलक्ष्यं १४ मध्यनाडीमध्य

15

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

ध्यात्वांतर्व्योम =

मेरुं विमृश्य ज्ञानमुद्रया ध्यात्वांत

मूलं यस्मात् लाट्वाः भैरवाः =

र्व्योमया देव्या तनया देवः प्रकाशते ३१

अंगुष्ठतर्जन्यादिक्रमेण करायारुह्यानि हरुपत्वात्तिनानामलयंथानि येन नाट्शास्य
योगिणो स्तेन भ्रूमध्यस्थ ग्रंथिविदारेणाह्यं तर्भिं दोर्दृष्टे =

कारहृद्ग्रगमेण भ्रूमेराहुमरेणय।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

क्रमादेकाग्रताप्रकर्षाल्लीने संविद्गगनमध्ये परमास्थितिर्भैरवा
दिव्याप्तिः स्यादित्यर्थः ॥

वि॰ नात् हृद्विंदौ क्रमाल्लीने तन्मध्ये

भै॰

१९ परमास्थितिः २९ यामांतल्लोभमं

सूक्ष्माग्नितिलकाकृतिं ॥

याम्ना लोचनवर्तिन विंदुं द्वादशांतेः ॥
लेजसं तत्सभेनास्य भूतसूक्ष्माग्नितिलकाकृतिं विंदुशिखां
न निष्पीडनादिना सं
भूतं यद्वा याम्ना दीपादितेजसः यः अंते निर्वाणताप्राप्तिसमये लोभः पंचास्य ननः सं भूतं सूक्ष्माग्नितिल
काकृतिं विंदुशिखो सो ध्यायतः ॥

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

ह्रदिव ध्यायतो लयं गते गलितविकल्पस्य पर्यवसाने तेजस्तत्त्वसमावेशः स्यादित्यर्थः =

तेह्रदयेलयंगतेध्यायतोलयः २७

अनाहतेपात्रकर्णे अभग्नशब्दसरि

वेगवाहिनी　अंतरूपत्वेनपा त्रेकर्णेयस्य=　एकाग्रभावःस्यात्

=॰

द्रुते शब्दब्रह्मणिनिष्णातःपरंव्र

नभग्नः शब्दोयस्य ह्यभग्नशब्दात्मस्य रूपेणनादमदारके नाहतेशब्दब्रह्मणि =॰

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

एवं त्तेषु शून्यपात्रेषु निवद्दीर्घकाल मभ्यासितो यः स्मृतः
न हि स्थानो विंदादिप्रमेयानारोहेन शून्यभावनात् =

वि॰ भै॰ १७

त्रापि गच्छति ३८ प्रणवादिसमु

प्रणवादयः प्रणवप्रकारा आदिशब्दः अकारेयवावेद्यप्रणव ॐकारः शिवप्रणवः हुंकारः मायाप्रणव
ह्रींकारः इत्यादयोर्थवो प्रकारः संदेशद्विषाः तेषां समुच्चाराः ह्रस्वदीर्घप्लुतभेदेनुच्चारः =

च्चारात्प्लुतान्ते शून्यभावनात् शून्यया

सर्वात्तं वनमिति परमेश्वर सर्वतत्त्वेरपोषतः सर्वाक्लेशाशयै शून्येन स्वयमेव परमार्थतः सावस्थाकापि
विज्ञेया सारशब्दा शून्यतोच्यते न पुनर्लोकरूपेव नास्ति काश्चनुमातिनीति =

परयाशक्त्या शून्यतामेति भैरवि ३९

निवृत्तदेहादिप्रमातृताभिमानिताम्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

अस्यचारयिष्याविरामो =

यस्यकस्यापिवर्णस्य पूर्वान्तावनुभाव

अनुगततयाविभावयेत् =

येत् शून्यया शून्यभूतोऽसौ शून्याकारः

पुमान्भवेत् ४० तन्त्रादिवाद्यशब्देषु दी

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

दीर्घतारा नन्यचेतस्वेहेन=

प्रसंगत इति तच्छुद्धिनिर्देशौ
शाद्वाप्नूरागदयें यत्नेनभ
वति

वि॰ दैवक्रमसंस्थिते ममन्त्रचैतान्यथेतनु

भै॰ रव्योमवपुर्भवेत् ५१ पिंडमंत्रस्य

१८ सर्वस्य स्थूलवर्णक्रमेणतु ॥

18

हकारादिक्र
मेणंतेनघटस्त=

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

ऐवसानमूत्नत्रूपा
उस्माग्नु:
श्रयेँडविंडनादंतंमूमोघागाड्वे

सर्वासुदिक्षु अक्रमेण
शिवः ५२ निजदेहेसर्वदिक्कंयु

एकाग्रमनः
गपद्भावयद्वियत् निर्विकल्पमना।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
५९

तस्मिं वियत्संवेशवर्तिते ५९

परमाकाशसमावेशः स्यात् ॥१

ऊर्ध्वाधः शून्यभावनया
निराश्रयदेहस्य पात्रौमा
त्रिनिरपेक्षणीयत्वं स्यात् ॥

निरपेक्षतया पाशक्षयाच्छून्य
मना भवेत् ॥

पृष्ठे प्रमात्रूपे पृष्ठे शून्यमूलं मूले प्रसेयनो
शून्यत्वं शून्यं भावयेति ॥

19

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

दयस्ततः ४८ एकस्मिंन्नलस्मिंश्च

गणान्भावयेद्वयः युगपन्निर्विकल्प

नान्निर्विकल्पोदयस्ततः ४९ तनूदे

तनूदेशेष्मितग्राहकापदे भूम्यतेस्नृतयानावन्मात्र चिंतयेत् =

हृदिप्रमाण रूपे =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि· भै· २·

20

शेषमनयात्तणमात्रंविचिंतये।

अनाहितज्ञास:

त् निर्विकल्पं निर्विकल्पो निर्विकल्प

मांसादिपूरेन वाप्तम्

स्वरूपभाक सर्वदेहगतं ह्वयं ॥

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वियद्व्याप्तंमृगेक्षणे विभावयेत्तत

स्तस्यभावनासास्थिराभवेत् ४८

देहान्तरेत्वग्विभागंभित्तिभूतंविचि

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि.
भै.
११

वालाग्र उत्थितिमिव   संसारात्स्वादि

ल्लयेन तं किंचिदंतरेतरस्याप्याय

चित्रत्वे   वेद्ये

त्रैछेयभागमेवेन ह्याकाशे विली

चित्तः ऊर्ध्वार्धरगत पद्मसंपुटमध्यंगतो भावनयानप्रविष्टः अतएव ह्रदयाकाशे विलीनमत्त मनः तद्द्वारेण चाम्येंद्रियचक्रंयस्य सः

नाहं पद्मसंपुटमध्यगः अनन्यचेताः

२

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

स्वातंत्र्यम्

सुभगेयं सौभाग्यमाप्नुयात् ४८

सर्वतः स्वशरीरस्य हार्दं शान्ते मनोल

योगिनः साम्यैकाग्र्यम् परतत्त्वप्रकाशरूपम्

यत् दृष्टुदेदृशीभूतं तत्त्वलतं

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. भै. २२

प्रवर्तते ४९ यथातथा यत्रतत्र

प्रशांतपंचात्स्य

द्वादशांते मनः क्षिपेत् प्रतिक्षणं

सर्वं सामान्यपरभैरवरूपता भवेत्

क्षीणवृत्तेर्वैलक्षण्यं दिनैर्भवेत् ।

28

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

कालाग्निनोक्तेन निजदक्षांगुष्ठात्

कालाग्निनाकालपदाङ्गुष्ठेनेनख

दग्धम्

केश्रं स्लंहंविचिंतयेदंतेशांताभा

सर्वदेहस्थंबाह्यस्थंचः

सःप्रजायते ॥१०॥ एवमेवजगत्सर्वं

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. दगंध्यात्वाविकल्पात: प्रनम्येवतमः

पृथिव्यादीनितत्त्वविकारभूतानिसारसादीनिच यानिसंतितेषांनित्यंस्वस्वका
रणेषुलयंध्यात्वापर्यंते परादेवीप्रकटीभवेत्॥

भै.

२२ पूर्णःपूर्णभावःपरमोभवेत् स्वदेहेज

23

गतोवापिसहस्रांसहस्रांतराणिच

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

तत्वानियानिविलयंध्यातांतेभ्यस्त

प्राणशक्तिमादौ पीनांपीवरांततः क्रमेण कृशांसूक्ष्मंभवंती

नैष्ठत ८२ पीनांवडवेलांवैवध्या

लक्ष्येचयोध्यावन्

नाहादशगोचरे प्रविशहृदयेध्या

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

स्वातंत्र्यपरमेश्वरः स्यात्

वि. यन्मंत्रः स्वातंत्र्यमाप्नुयात् भुव

भै. भुवनतत्त्वकलनावदमंत्रवर्णाख्ययः षोढा वाच्यवाचकरूपो =

२४ नाख्यादिरूपेण चिंतयत्क्रमशोखि

लं स्थूलसूक्ष्मपरस्थित्या यावदंते।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

मनोलयः अस्य सर्वस्य विश्वस्य

पंर्यंतेऽस्य समंततः अधप्रक्रिया।

यातं स्वध्यानाशैवंमहोदयः ५८

भवनाद्यधपंर्यंतिपृहि
जगतः सिवाद्दिवान्
किंचिद्दितिमगाद्
पंत्स्त्काशिवम
येध्यायतेतोमहो
दयः स्यात् =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. विश्वमेतन्महादेवि शून्यभूतं वि
भै. चिंतयेत् तत्रैवचमनोलीनंतत
२१ अंतःसुषिरे पश्यति =
स्तल्लयभाजनं ५७ घटादिं भाज

25

1

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

पार्श्वानि

नेरहिंभिनीमस्माकाविनिलिपेन्

तत्रैव तया हि प्रांतः परब्रह्मसमाविष्टः =

नहूंयंतत्त्वणाङ्कवानहूयानम्

पूर्वदेशे

योभवेत् १८ निर्हूत्रगिरिभित्रा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

शून्यायां दिशि

गलिते अवलंबन भावात्

वि. दिदेशे दृष्टिं विनिक्षिपेत् निलीने

भै.

क्षीणसमस्तवृत्तिः

२८ मानसे भावे वृत्तिक्षीणः प्रजायते २ ४

शून्यं

76 उभयोर्भावयोर्ज्ञाने ज्ञात्वा मध्यं समा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

एकाग्रेणाश्रयेत् तद्भावहृदयंसत्का नालोचनेन=

श्रयेत् गुणपक्षहृदयंसत्कामथेत

परंधाम एकस्मिन्वस्तुनि= स्वीकृते

त्वप्रकाशते ८९ भावेसत्केनिकृढा

अन्यहस्त

विनैवभावांतरंव्रजेत् नदातन्मा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
८२

मध्यापवर्ग्यमूल्यन्त्रेषध्यिता

अतिविकासन्ति

स्वभावेन विकसन्ति भावनो ९।

सर्वदेहं विस्मयं हि जगद्धापरिभा

आपादान्केशांन सर्वं

वय सर्वजगत्स्वदेहं वा स्वानं।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

अक्रमं
दभरितंस्मरेत् युगपत्रिर्विकल्पो स्फुरत्स्थिरस्थम कारवाक्या॥

प्राणापानस्वरूपस्य
नस्मरमःपरमोऽद्भवः ८२ वायुद्वयस्य

मिलनात्
हृदये
संघट्टादंतर्वावहिरंततः योगीस।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ सत्वविज्ञानसमुद्गमनभाजनं ६१

भै स्वार्थविषयानंदशालिः =

२८ सर्वंजगत्स्वदेहंवा स्वानंदभरितं।

स्वानंदेन

५८ स्मरेत् युगपत्स्वामृतेनैवपरानं

द्वादशांतेऽन्तरन्तः प्रवेशनिर्गमयोः वटवसाने प्राणापानसंचारमनुलिखितमेदं निर्गम
प्रवेशविनाकृते सूक्ष्मकल्पध्यात्वा समभ्यष्टितमुदयेत् =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

मध्यपवविस्मापणेनाद्भुतेन
मायादिप्रयोगेन =

रमयो भवेत् ॐ हैं नेन प्रयोगेन

मध्यपवमृगेन्द्रणे समुदेति म

हानंदेयेन नत्वं प्रकाशते ६९

उक्तं च जायाया या संपरिष्वङ्गो न वा ह्यवचनदन्तरसा निर्दर्शनं प्रीति स शास्त्रमूर्ध्वे मध्यते विधिं नस्रष्टि ना
यत्ने लिङ्गावभगात्रापि नरसः आनंदोच्छलिता शक्तिः सृजत्यात्मानमात्मना उक्तं मध्यास्त्रीसंगामंदाविभू
तानंदशक्तिः समावेशं नयेत तन्त्र खेत्युक्तं स्त्रीपुरुषादिपर्यालोचनं स्वात्ममात्रनिष्ठं तन्त्रकमात्मान
पवसं वंधिनावत आयानंभावयेन् स्त्रीसंगतत्वशक्तिकारणेन =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. भै. २९

सर्वस्रोतोभिश्चक्षुःनासाश्रुत्वगुह्योपस्थरंध्रनिरोधेन=

सर्वस्रोतोनिरोधेन प्राणशक्त्योर्ध्व

आधाराद्द्वादशान्तं याव

ऊर्ध्वक्रमेण वहन्त्या

याशनैः पिपीलस्पर्शवेलायाञ्च

द्वादशान्तं आत्मा
विषयानुभवसम
ये पिपीलिकाशः
वशान्ने प्रसरतः प्रा

प्राणस्य अपानस्य

थतं परमं सुखं ९८ वह्नेर्विषस्य

णस्य यस्पर्शः जन्मादिसकाशात्मूलकं दादिस्थानस्पर्शः तद्वेलायां योगिनो हि परीत्तं तेऽप्रसतः
स्यानं तुर्यासंस्थानं आध्यायकस्यापानस्य तद्धारणायां सुखभावनया प्राणायामवर्जितम्=

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

मध्येतुचित्तंसुखमयंक्षिपेत् के

वलंवायुपूर्णंवास्मरानन्देनयु।

स्त्रीसंगमेवयआनंदोनभूयोनेतमेवस्त्रियंविनाप्यात्मानंदमयोभवेदिति भावः ॥

ज्यते ६७ शक्तिसंगमसंक्षुब्धशक्त्या

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ भै॰ ३॰

वेशावसानिकं यत्सुखं ब्रह्मतत्त्वस्य

स्वं

तत्सुखं स्वाक्यमुच्यते ६८ लेहनामन्था

स्त्रियाभावेऽपि शक्त्यभा-
वेऽपि स्मरेण स्वकीयमानन्द
तत्संस्पर्शभावेनायत्नः
न पुनर्भवस्त्रीवार
णमिति स्वैस्वात्मा
नं स्वान्तं दमयंश्चाय
दिलब्धः ॥

नाकोटैः स्त्रीसुखस्य भरात्स्मृतेः शा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

उद्गतमात्रमेव गृहीत्वा उद्गतानुगमनकृत्वेनानंदप्रविश्रांतः स्यादित्यर्थः ॥

किंभावेपि देवेशि भवेदानंदसंप्ल

वः ॥ ६९ ॥ आनंदे महति प्राप्ते दृष्टे वा

बांधवे चिरात् । आनंदमुद्गतं ध्यात्वा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ स्लृयस्तन्मनाभवत् ७॰ जैगा
भै॰ मिष्टान्नभोजनक्षीरादिपानत्याग्ह्लासद्भोय आनंदस्तदनुभवेनानंदस्वरूपीत्वा
वस्थां भावयतः एका ...चित्तस्य परमानंदप्राप्तिः
३१ द्विपनकृतोल्लासमरसानंदविजृंभणा

त् भावयेद्धरितावस्थांमहानंदस्ततो

3

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

गीतमादिहस्वंशगीना
नमादेविषयस्तनवाहा
नापरसंसौख्येते
नैकतात्मनः ॥

भवेत् ११ ॥ गीतादिविषयास्वादास

मसौख्यैकतात्मनः योगिनस्तन्म

वकृणयत्मापतिः

यत्वेनमनोरूढेस्तदात्मना १२ यत्र

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ मै॰ ११

॰ ऌदिस्थौ॒ न्नपरस ग्ं यादो =

यत्रमनस्त्रिहिमेनस्तत्रैवधारये।

नू नत्रनत्रपरानेदस्तत्रंपेसंश्रका

शते ७१ अनागतायांनिद्राणां

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

नेत्रस्तासूर्यदीपादेः प्रकाशेमवलीकृते दृष्टिर्निवेषणान्तेवत्
स्त्रात्मस्वरूपप्रकाशने दिवसेसूर्यप्रकाशेनकर्वरीकृतेस्त्राकाशे
तदीवदूरोत्स्रयाणवले तथादीपप्रकाशेनशवलीकृतेकोण
काशेनिर्निमेषदृष्टि विषये

स्वसंविदद्वंद्वम
लीकार्या

त्रुहा
त्मस्वरू
पप्रकाश
ने=१

श्रणाहेवाह्यगोचरे मावस्यामन

=१

मागमापरादेवीप्रकाशते ४८ स्थान

क्रोधवध्रवायकश्त्रा मोक्ष सेत्राग्रया

=ं करंकिणीक्रोधनयाभैरव्यालेलिया

करंकिनी क्रोधिनी चभैरवी लेलिहानिका खेचरी चेति मुद्रायाः पंचात्मकतया स्थिता यो
ध्यासंख्यामेताभिः सर्वथान्वयः करंयोदोहः करंकानुभावात्कायस्य करंकिणी स्वात्मधारसं
प्रर्येष्कविलापना लेलिहानानिवारणत्वेनस्वरूपप्रतिष्ठानात्खेचरी १यमापरमामुद्रा स्था
नः स्थितेतिपंडितभट्टश्रीवत्सः =

स्थानमंत्रमेलापशक्रणांभवभेदतः क्रमन्नस्य
भवाक्रोधिनीस्वरूपं संहारणाद्भैरवी वासनात्मक
तालगच्छिवपथितयैयिता जगत्सर्वं निजसंस्थान

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
मै॰
११

खेचर्याहष्टकालेवपगाब्याभिः

कोमलेचैलाभ्या
सते॥

प्रकाशते ७१ स्तांमलैर्भिनेकेन

कोटे प्रोथे न स्थितेतिपोथः
तथा तल्लोपादोकृतानिराधारंयस्ता
भवति॥

हस्तपादैर्निराधारं विधायतत्समं

सर्वांगेषुप्रतिपांसा
कल्याणचेतयंती विग
लिततमोरजस्कासत्व
मयेभवेत्॥

3

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

गेनपराह्र्णोमतिर्भवेत् १९ उप

भुजहयोः संकवितौ

विपणासनेसमागवाङ्कहद्धार्धंकवि

उभयकत्ताकाशे

तौ कवक्योश्चिमनःऊर्वैक्षसमा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

घटदेहादेः

वि॰ यातितल्लयाम् ॥ स्थूलरूपस्य

निरन्ध्रीभूत
निमीषां दृष्टिम्

भै॰

३५ भावस्य स्तब्धां दृष्टिं निपातयेत् अ

परिहृतविकल्पम्

मध्ये अन्तराले च जिह्वायस्ये
तन्मध्ये बुद्धिं निक्षिप्य ।

व्यामे विस्तारिते
अस्ये मतिः

चिरेण निराधारं मनः कृत्वा शिवं व्रजेत्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

मथनिकेस्फारितास्येमथेनित्वि

मनसैवह्रोष्मारंऊर्वेत्रषांतोमवेत्

मवेतनं ह्रोष्मारंमनसाऊर्वेंसतः

स्वादेहंनिराधारंभावयेदितिसंबंधः

शंतेप्रलीयते ७८ श्रामतेशयते

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ स्थिताविनाशरं विभावयेत् स्वदे

भै॰

१५ हेमन्तिनीषुतिस्नष्टन्तीषु।

३५ शयोभवेत् ८ यानादौ चलामनेस्थि।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

यद्वा स्वयमेव शनैः शनैः स्वदेहचालनेन =

तस्याथ शनैर्वा देहचालनात् प्रशां

दिव्यानां लोकोत्तराणां योगिन्यां मोघानां समूहरूपमाप्नुयात्
तद्रूपी भवेत् =

ते मानसे भावे देवि दिव्यौघमाप्नुया

आकाशं विमलं पश्यन् भूत्वा दृष्टिं निरंतरां स्तब्धात्मा तत्क्षणाद्देवि भैरवं वपुराप्नुयात्
निरंतरां च वपानरहितां स्वस्वेष निमेषाभावात् ——— स्तब्धात्मा निश्चलदेहाभेद
ख्यातिं कुर्वन् =

त्। ८१ लीनं मूर्ध्नि वियत्सर्वं भैरव।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ नेनभावयेत् तत्सर्वं भैरवा।

भै॰

१९ कारेतेनसर्वंसमाविशेत् किंचिद्दा

किंचित्किंवा हृल्लोकः सूर्यातपादिपुनर्यद्दानमः तत्सर्वं विघ्नस्यादिभूतभैरवरूपं ध्यात्वा परमप्रकाशमयवःस्यात् =।

बाहैतदापिवाय्यलोकस्तथाःपुनः

हैतदापिजगद्वस्थागोचरंवाह्यानां पदार्थानां जगत्स्थलाज्ज्ञातानामालोकःप्रकाशः तथा वस्थाविषयः पुनः भूयः नभोवातनभागः हस्तिस्थः =

36

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

विद्यादिभैरवेरूपं ध्यानानंतप्रका

मेचकृत्वा यानि प्रांया

शभृत् ८१ एवमेवतुर्निशायांकृत्स्न

यामिमानि

एतागमेचिरं नैमिरंभावयेद्रूपंभै

= एतद्रवख्यातयस्यादि
चैतन्यंविद्यादिस्याद्दिश
द्रैतेजसस्वात्मादीनांप्र
रूणतत्सर्वभैरवरूप
भाव्या =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

35

प्राप्स्यति

वि. एवंरूपमेष्यति ८५ एवमेवनिमी

भै. कृष्णपदत्तडर्निष्प्राभावेपि

तमोरूपं

३० ल्यादौनेत्रेकृष्णाभमग्रतः प्रसार्य

भैरवंरूपंभावयंस्तन्मयोभवेत् ८६

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वाद्याभिभावकहृत्तात्

यस्य यस्येंद्रियस्यापि माद्यातास्वति

स्वरसोक्तात् समनंतामेव

रोयतः प्रविष्टास्याद्धृदयेष्णुमेतद्वैवा ।

अंतर्मुखेपदे अः इति अकारहीने अभिन्नस्फार वलितंच

लाप्रकाशते ८९ अविंडसविम ।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ आकारमात्रं
वै॰ ॐ अकारस्य जपतः
३८ गं च आकारं जपतो महान् उदेति दे
एकपर्णिं एणे वा सवर्णे प्रकृतिरिति परिभाषया संधेरभावः =
विसर्गस्थानीयः पारमेश्वरः ८७
विसर्गः किं अतं च स्व वृद्धिमवैति =
सविसर्गस्य वर्णस्य विसर्गो नेति तिङ्

38

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

प्रत्तीणवेद्येनः

ह निराधारेण चित्तेन स्पृशेद्ब्रह्मसना

अनकृतिनतत्वकं

तनं ९८ व्योमाकारं स्वमात्मानं ध्याये

विश्वव्यापिनम्

द्दिग्भिरनाहतं निराश्रया चितिः

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. शक्तिःसद्रूपंदर्शयेदन्तरा ९९ किंचि

भै. अंगुष्ठादिकम् सूच्यादिवृथात्तुभवितृचेतनशक्तिःसमाहितः

३९ दंगंविभिद्यादौतीक्ष्णसूच्यादिनाततः

संयोज्य

७९ तत्रैवचेतनांयुक्त्वाभैरवेनिर्मलागतिः ९०

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

चित्तादिकमंतःकरणम्   सदेहांतः

चित्ताद्यंतःकृतिर्नास्ति ममांतं भावये

इतिभावयेदितिसंबंधः

दिति विकल्पनाभावेन विक।

नैष्क्रितोभवेत् कर्मीति छंामस्तु

गुणागुणेषु वर्तंते
ममकिंभावात्मिति
ह्यात्मैवोदासीनएवथा
इणमाह

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

अंतर्मुखत्वेनवि स्फुरंती — उन्मेषरूपत्वात्स्पंद भट्टारकान्

वि. सञ्ज्ञामवलोकशमं नयतु यतएव

मै. चित्रिवृत्तीछ्छाज्ञान क्रियादि — इच्छाज्ञानशक्तोरनाविर्भावयेदिदानंदरूपइत्यर्थः

५. समुद्भूताततस्मैद्वैवलीयते ९१ य

आत्मनःसकायः=

रामेच्छानोपज्ञातानेवाकल्लदासि

40

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वस्तुतः
वै तत्त्वतोऽहं तथाभूतं सल्लीनसन्मना
सर्वास्वदशास्वपुनस्तस्मिन्नेव समये इच्छादिशक्तिप्रसरेऽपि
वदस्येव चिन्मात्रसमस्तत्वात् =
ज्ञानमात्रे सति =
भवेत् ९४ इच्छायामथवा ज्ञाने जाते
ज्ञानमात्रायां
एकाग्रचित्तेन
चित्तं निवेशयेत् आत्मबुद्ध्यानन्यचेता

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. ल्लनल्लत्वात्मदर्शने ९९ निर्निमित्तं भ
यदिदं चरादित्तानं न त्रिराधारं चराद्याधारस्याभावास्तवत्वाद्तत एव निर्मितं
चत्वरालोकादिनिर्मितस्याप्यवास्तवत्वात् एवंभावी एवंभावनावान् =।
भै. वेज्ज्ञानं निराधारं भ्रमात्मकं तत्त्वतः क
५१

मायावेशोत्थितम् विश्वातिरिक्त स्याभावात्

स्यचिन्नैतदेवंभावी शिवं प्रिये ९६

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

हस्तिपिपीलकादिदेहेषु   भेदः
चिद्धर्मा सर्वदेहेषु विशेषो नास्ति कुत्र

चैतन्यसाधारणत्वात्तदभावे च प्रकाशमानत्वस्यैवानुपपत्तेः =
चित् अतश्च तन्मयं सर्वं भावयन्भव

कामाद्यैकाग्र्यप्रकर्षाच्चपहारितबाह्यविषयाश्लेषं चिदानंदमयत्व
विज्वरः ॥ १७ कामक्रोधलोभमोहमद मेवज्ञायते =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. भै. ५२

स्वात्मयगोचरे बुद्धिं निस्तिमितां कृ (एकाग्राम्)
त्वा तत्त्वमवशिष्यते (ग्राह्यग्राहकात्म जगत्) ९८ इन्द्रजा।
लमयं विश्वं व्यस्तं वा चित्रकर्मवत्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

अस्मिन्निति नाव मान्तु स्वगच्छतः =

आत्मन्याध्यायतःसर्वंपश्यतस्सममखोह्

अहंसुखीअहंदुःखीइतिविकल्पना
नकुर्यात् =

मः ९९ नविंनंनिक्षिपेद्दुःखेनसुखे

सुखदुःखेविहाययदवशिष्टंपरमानंदघनरूपं
तत्रैवैकाग्र्येणसमाविशेदितिभावः =

वापरिक्षिपेत्भैरविध्यायतामध्येकिं

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि० नवसर्वशिष्यते ॥ विहायनिजदे
मै० हास्यामवैमस्मीतिभावयेत् हृदेनम
५३ नसाहङ्कानामेनिलिप्तामुक्तीभवेत् ॥

स्वदेहप्रमानंतोविहा यसर्वमहमितिसदा शिवं यावद्भावयेत्

निःसंप्रायेन

प्रोक्तवस्तुविमर्षीकाश्रया

43

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

घटादौ विश्वे ये यदस्मदादेः विषयविशेषा विज्ञानं यच्च इच्छादिकं वा लिननम यैवान्तरे हृदयमध्ये
नैव किं तु सर्वगतं जातं न द्रष्टव्यतीत्यन्वयः यदुक्तं सोमानंदपादैः शिवदृष्टौ घटो मदात्मना
वेत्ति वेद्म्यहं च घटात्मना सदाशिवात्मना वेद्मि स वा वेद्मि समात्मना नानाभावैः स्वमात्मानं जानन्नास्ते स्वयं शिव इति =१

सर्वत्र परिस्फुरमानं यत् यच्च ममान्तरे इच्छादिकं तत्सर्वं जातं सेव न भवति
तच्च [illegible] विज्ञानं इति निष्प्रत्यूहं [illegible] भावयन् सर्वगः स्यात् =

=१ घटादौ यच्च विज्ञानमिच्छाद्यं वा ममान्तरे
नैव सर्वगतं जातं भावयन्निति स

सुखदुःखादिभोगोत्ता
व्यवहारः

र्वगः १०२ ग्राह्यग्राहकसंवित्तिः सा

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

सदाशिवादिकीटान्तानां
योगिनां च

वि. भै. ५५ मान्या सर्वदेहिनां योगिनां तु विशेषो

इहैव स्वरूपविस्मरणम्

ऽस्ति संबन्धे सावधानता ॥१॥ =१ स्ववदन्य

५५

शरीरेऽपि संवित्तिमनुभावयेत्

चिद्रूपस्य मम सर्वत्र
तत्स्थितित्वेन किमे
कस्मिन्नेव स्वदेहे इह स्ताव
इति परस्मिन्देहे नष्टेऽपि
स्वदेहस्थं इह भावस्येति
स्वदेहावधानाय जेत् =१

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

यथैवाहं स्वशरीरस्य सम्यग्व्यापी स्थितो

सोहं मम आत्मा विभवः स्वेच्छापरिज्ञानतः विश्वात्मनो विकल्पानां प्रसरः पिमहेशाने
सम्यक् हि विधांप्र — नि वित्ता स्थितो कहये — नाह सर्वज्ञः निजत्त स्वेवेनिच:

भवेत् ४ सर्वज्ञः सर्वकर्ता च व्यापी ।

स एवाहं अहमेव सः शिवस्यांशो वा धर्मः स्वतंत्रताचित्रणमः

कः परमेश्वरः स एवाहं शैवधर्मा इति

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

सर्वाद्रकस्यस्य चिदात्मानं ईश्वरस्य विश्वतरंगकस्य
मभिन्नमेव भिन्नमिवाभासमानं न चैवोदयवायाता
योऽभीतिष्यायेदिति पो—षः =

वि· भै· ५१

दर्पणाङ्केवशिवः १ जलस्येवोर्मयो

वैचित्र्यलाभेगणः प्रभावैः ममैवमे

65 रवस्यैनाविश्वभेगोविभेदिता १०८

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

प्रदक्षिणाक्रमेण जतेन भ्रूयमाशरीरानिभ्रांताक्षितः सत्वेगशक्तिविरामे
वतानिर्विकल्पादशाप्रादुर्भवति =

भ्रांताभ्रांताशरीराणावरितंभविणा

ततं लोभशक्तिविरामेणपरासंज्ञा

इन्द्रियेषु ज्ञानविषयेषु अस्मात्वा ज्ञानादेभव लोयक्षितमलयेस्ल नध्यानेन यमितस्य लयस्नेनबा:

यतेदशा १ आधारेषुथवाशमाध्या

मूलाधारचक्रेषु

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. नाश्रितलयेनवा जातशक्तिसमावे =।

भै. स्वकवाङ्कूपांरयंदनशक्तेरनाश्रितपदरूपायांसमावेशःलेनदोभस्य

चित्रपंवास्यस्यांतेनाप्तो — सति =।

५८ शान्तोभान्तेभैरवंवपुः १०८ सप्तदा।

सर्वस्यभेदम
वस्यजगतो
स्फुरणात्

46 यमिदंभद्दृशृणुसमस्तमवदाम्यहं कैव

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

लंजायतेमघोनेत्रयोर्लक्ष्यमात्रा।

आदौ द्वारे पायुरंध्रे भुपार्ष्णिणा पीडनं कृत्वा अहंलहंलहितम्

येषां पाठयेत्नः

योः १९ संकोचं कर्णयोः कृत्वाह्य

स्वरश्रकाररहितम्   हकाररहितम्

योर्हारे तथैव च अनच्छमहला।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ मै॰ ५७

यायविशोद्धसमनातनं १८ कृपा।

वटेगा वः स्वशोरनेइतिवत्सामीप्यार्थी सप्तमीऊपरदिसमेयेस्थित्वा उपरितो

योनितीत्तएण द्वनोः =

हिकेमहागनैस्थिवोपरिनितीत्तएण

न. अविकलमनेसमवल्ल्यश्चि।

47

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

नलयःस्फुटं ॥ यत्रयत्रमनोया।

तिबाह्येवाभ्यंतरेप्रिये तत्रतत्रशि

वावस्थाव्यापकत्वात्क्वयास्यति ॥११२

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

यत्र यत्र नीलसुखादौ ग्रहणमार्गेण चक्षुरादि सुषिरमार्गेण प्रभोः परमे
श्वरस्यात्मनः चैतन्यं चित्प्रकाशो भिव्यक्ते स्फुरति =

वि. यत्र यत्र हि मार्गेण चैतन्यं व्यज्यते।

मै. नीलसुखार्थस्य तंतत्त्वावसरे विमर्शसमादिनिभावः

५८ विभोः तस्य तन्मात्रधर्मित्वाच्छिवतया

8 चिदेव जगदात्मना भावी तास्नायः

तस्य नीलात्तन्मात्र
धर्मित्वाच्छैतन्यव्याप्ति
रेकैवेयत्ताभावा
पत्तेर्दर्पणमात्रा
त्मकविचित्रप्रति
बिंबवच्चैतन्यमात्र
स्वभावत्वंतविमृश्य
विषमिति भूता
यदितावेवंगी
सीयेन तस्य परमे
श्वरैव

रीतात्मना ॥ ११ तत्तां घंतं भयेणाके

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

अविच्छिन्नचिदानंद स्फुरंज्ञानि कटम्मितेव

गह्वरेवारणाङ्कते ऊनहलेन्तयाघं

स्पतिज्ञानवेद्यमानेषु

नेभ्रह्ममनन्तसमीपगा १४ वस्तुषस

अनुभवज्ञानविषये स्पायारभूतेः

येमाणेषुदेष्टेदेशेमनस्मजन्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि.
मै.
५९

क्षेत्रतिविशेषः
प्रादुर्भवति
स्वशरीरं निराधारं ततः प्रस्मरति प्रभुः
कचिद्दलति विस्मयशनैर्हिंसिवा
तद्दलनभवं
तद्वासना
युक्तं
नयेत् तज्ज्ञानं चिन्तमहितं देविस्व

59

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

भक्तिनिशपात्

इहामत्रफलभोग विधारिण:

मालयोभवेत् १६ भक्तेद्देकाहिरा।

साम्भिन्नपादपतंन भक्तिव्यापिन:परमेशिनः

भक्तिर्भावस्वभावानां तदेकी भावभावनम्

कस्याद्दशीजायतेमति: साशक्तिःशं

करीनिंसंभावयेत्तांतत:शिवः १७ ७

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

कस्मिंश्चिदेकस्मिन्वस्तूनि ज्ञायमाने तदन्येषु वास्याभ्यंतरेषु वस्तुषु स्मृयता
नकालमलभासनं नामेव वेद्याभावान्सचित्प्रकाशरूपाम् =

वि. भै. ५. स्तैतैरेवेद्यमानेशनैर्वैसर्वशून्यता
नामेवमनसाध्यात्वाविविक्तोपिप्रशा
म्यति १८ किंचिज्ज्ञैर्यास्मृताशुद्धिसा

किंचिन्नापरैः

50

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

शांभुदर्शने परमेश्वर नमस्कारे साक्षात्कारे स ति शांभुदर्शने परमे श्वराभिन्नस्वभावे

मदादिशौचं विनाकृते चित्तविकल्पत्यागेन सतिमनःशौचे सकलमनोभावः

शुद्धिः शांभवदर्शने नच विनाशुद्धिंविना

यदुक्तं महागुरुभिः मज्जनादिविरचितोपि नपवित्रो वहिर्मुखः वहिर्निर्मल सत्वस्य शरीर कल्पशादिवत्

स्यान्निर्विकल्पस्थितीभवेत् १९ सर्वत्र

शुद्धविमर्शस्फुरणं परमेश्वरोपि सकलजनस्य विषयस्पर्शः

भैरवो भावः सामान्येष्वपि गोचरः न

यदुक्तं उपायजालं नशिवं प्रकाशयेत् घटेन किं भाति सहस्रदीधितिः विवेचयन्नित्थमुदारदर्शनः स्वयंप्रकाशं शिव माविशेत्क्षणादिति तथा संवित्प्रकाशेपि स्वपरोद्भवनत्रे सर्वतः प्रकटीस्थिते येसूपायान्प्रतन्यन्ते नन्त्वां न विदंति ते महार्थमंजर्यां च यं जानंतिजडा अपि स्फुतिरपि उते नंगोपाश्रुष्ट सूत्रिति २० =

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
५१

तत्सुतिरेकैः

प्रकाशमानत्वा
भावापत्तेः

वतत्सुतिरेकेणपरोत्मीमहयागति

१२॰ समाशत्रौवमित्रेवसमोमाना

उमानयो ब्रह्मणःपरिहर्त्तात्वा।

5'

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

परमाणक्रमयः

रितिज्ञात्वासुखीभवेत् ॥ नदेहंभा

वयेत्क्वापिनागंभावयेत्क्वचित् ॥ग

देहविनिर्मुक्तोमध्येब्रह्मणिसर्पति ॥

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

कः संभावविशेषः कस्माद्भवति गगनकस्मस्य यत्स्फुरणं तु शालिनो लो-
र्व सामान्य मिति गोरक्षनाथोक्तिः प्रमाण्यापदम् ॥

यदवेद्यं यदग्राह्यं यच्छून्यं यदभाव
गम् तत्सर्वं भैरवं भाव्यं तदन्ते बोध
संभवः ॥ १२ नित्ये निराश्रये शून्ये

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

अमूर्तं धामसमाविशंति

व्यापकेकलनोज्झिते बाह्याकाशेमनः

कृत्वानिराकाशंसमाविशेत् १४ यत्र

यतो यतो निःसरति
मनश्चंचलमस्थिरं
ततस्ततो नियम्यैत
दात्मन्येव वशंनयेत्ः

अविकल्पनसंवेदनरूपेणमनसा =

वंवल्पात्

यत्रमनोयातितत्तत्तेनैवतत्क्षणं परि

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. भै. ५३

निरालंबनप्राप्तिपूर्णा परमेश्वरावेशात्

मात्मानवस्थित्या निःसंगस्ततो भ

धारइतिविषं विमर्शात्मि

वेत् ॥ भियासर्वंरवयतिसर्वगो।

इत्यापत विमर्शएवं

व्यापकोऽखिले इतिभैरवशब्दस्य।

53

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

= अहमिमस

संततोऽस्मारणाक्षिवः १९ अहंसा

अहमित्यस्य पूर्णाहंभावरूपा त्रिराधारा
पदादभिन्नत्वात् =

समयेऽस्मादिप्रतिपत्तिप्रसंगतः निरा

धारेमनोयाति तद्यानेश्वरणा।

अहं विमर्शस्य
सर्वत्रत्रुटितत्वेन
निर्विशेषत्वात्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

विष्णुः परमेष्ठ्यतोनि समाहितस्वरूपं इस्नु क्षानगुणेपि नामानि चिंतयन्नः

वि: छसी १२७ निमेविश्वनिता
मैः
२४ यत्रोव्यापकश्चाखिलाधिपः शश्वा

कृतार्थोस्यानस्वपत:

स्मृतिनलंण्ध्यायन्कृतार्थोस्यानस्वपत :

54

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

असत्यं

अतत्वमिंद्रजालाभमिदंसर्वंमवरिव

नकिंचित् अतःसर्वमिदमिंद्रजालवत् प्रतीयतेनवस्त्वादिनि ज्ञानक्रियाभावा
न्नयकाग्रादिरूपं जगदपिनकिंचिदितिनिरूपसंविदोऽनुभूरभावप्राप्ति
रित्यर्थः॥

तम् किंनत्वमिंद्रजालस्यशनिदाघा

छमंत्यजेत् ४९ आत्मनोनिर्विकार

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ स्वकृत्तानेकवर्णाक्रिया ज्ञानायत्ता

भै॰

५५ वहिर्भावाप्यतःशून्यमिदं जगत् १०

55

नैमं वेधो न मे मोहो जीवस्यैतां विभौ ॥=

पत्त्राग्रपुरुषवद्दीनस्यैवैतामयपरान्नममे उक्तं च कल्पनकविनाशालीम्यत्त्राग्रपुरुषोवतियः कृपा भीतस्य
उदग्यानननस्त्ररकोपेरकविभीतिदानैः ज्ञातंसपवविज्ञितोषिपिनेविदध्यात्किंतत्रमंमननकृतावनकंज
राणांइति ॥=

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

केवलमेतावं प्रमोत्ता
दिकस्यनामायाशक्ति
वशात्प्रतीयमानस्य
पश्येवः

षिकाः प्रतिबिंबमिदं ह्येदं जलेष्व

संवध्यमानेस्त्वरागादिसर्वमिंद्रियद्वारायातं नतु मम चिदात्मनो
वास्तवमिति नोहेनोरिंद्रियाणि रिन्यज्ञेत् =

विवस्वतः इंद्रियद्वाकारमंबमावृतः

नतु मम चिदात्म
नो वास्तवम् =

त्वरितंगमं इंतीन्द्रियाणि समास

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

प्रकाशमानं न पृथक्प्रकाशात्मना प्रकाशेनो पृथग्विमर्शो न नानात्मो विमर्शो ऽहं मितिस्व रूपादहं विमर्शोऽस्मि चिद्रूपश्च निरित्याज्ञानं नात्मनः पृथग्ज्ञानात्तेयं पृथक्त्वं भावात्=

वि स्वयः स्वात्मनि वर्तते ज्ञानं प्रकाश

भै० कं सर्वं सर्वेणात्मा प्रकाशकः एक

१९ मेकस्वभावत्वाज्ज्ञानं ज्ञेयं विभाव्यते ११

50

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

मनः संकल्पना एतद्रूपाधिजीवः

मानसं चेतना शक्तिरात्मा चेति चतु

चिच्चमत्कारमापन्नं

ष्टयं यदा प्रिये परिक्षीणं तदा तद्भैर

निस्तरंगयावद्योपदेशानां

वं वपुः ३८ निस्तरंगोपदेशानां श

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
५७

57

द्वादशोन्तांशन्ते

नमुकेसमासतः द्वादशाभ्यधिके दे

वियज्ज्ञानाज्ञानविज्ञनः अत्रैवैक

एकस्मिन्नपि युक्तः समाहितः

नमेप्रमोजायतेभैरवस्वयं वा।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

नपुनः प्रयत्नेन

वाकरोतिकर्माणिशापानुग्रहकार

कः अजरामरनौंमेतिमौणिमा।

हिरण्यान्वितः योगिनीनांप्रियोदेवि

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

त्रि॰
मै॰
५८

सर्वमेलापकाधिकः २० जीवत्रयेव

शक्तोमत्तौङ्कर्वत्रयेवेहितं देवमाव

उत्तारीत्यासर्वमयम्

रदंयाशिवत्रैदेवपरायाश्रमहेश्वरः प

58

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

भेदस्याभावात्

वमकव्यवस्थायांजप्यतेकोजपश्च

कः ३९ ध्यायतेकोमहादेवस्ममते

किमर्थं

कस्मात्पिति हूयतेकस्यवाहोमो ।

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि. भै. २५

यागःकस्यनकिंकथं ५. श्रीभैरवउ

जपादिका

वाच पश्चात्प्रक्रियावाह्यास्थलेनैव

59

म्हगहलो भूयोभूयःपरेभावेभाव

अहमेतपरोहंसः
शिवःपरमकारणं
मित्यादिरूपात्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

स्तुत्मवध्यपदशोषमयेशास्त्रे

नाभाख्यतेह्रिया जपःसोत्रस्वयंना

दैमंगात्मजपर्ईटशः ४८। ध्यानंया

प्रकृत नानोह्लीवभूना कंदस्मरहारपाँनायाम्रयहीना

निश्चलाग्रहिर्निराकारानिराश्रया

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
१९॰

नन्नध्यानं शरीरस्य मनुलिहलाविक

लना ४१ हज्ञानामनघष्याघैर्यामि

परविद्याकाशे

निःक्रियोन्हष्या निर्विकल्पपरेमोस्त्रि

60

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

विश्रांति

साह्नाद्यविनाह्लयः ५३ ग्रैवेकन

मध्यक्षस्थयोम्येघनदिनाद्दिनं भरि

एकनमस्तुक्षिले योगिनी तिशेष:

नाकारतामाच्चरमिरमंतहर्षाता ५४

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि.
भै.
६१

मूत्मस्मास्मासमंनाहयोयत्र
पातत्वात्मनिवक्षौ =
भूतेंद्रियतत्वादिरूपं
सर्वंजगत् =

महात्मनालयेवकैश्चनातिविभ

सकलतत्वविभागकलनाहेतुनामनसासह अग्नौहविंदानम्

यात्रिकं हूयते मानंमांयंसहोम

चेतनांविश्वात्मसंथानीशक्तिरेव =
देवस्मा स्रुक्रयाहूयतेयत्सहोम:

श्चेतनाकचा ४८ योगोऽपरमेशांति

61

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

तिष्ठितानंदलनलाणा ह्यपनासर्वपापा

नंञाणान्सर्वसपार्वति ५८ रुद्रशाक

नपुनः कनत्त्वेञादि

समावशासनन्तेत्रंभावनापरा स्रम

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰
भै॰
६२

ध्यातस्यातत्त्वस्य काष्ठनाकस्मरण

ऊहमाधिभिः वीरखंडादिभिः

ति ॥ ८ ॥ यैरेव सृज्यते द्वैतैर्लक्ष्यते।

स्वतंत्रानंदचिन्मात्र स्वारः स्वात्मा हि सर्वतः ग्रावेषानंतस्वरूपे स्वात्मानस्तानमीरितम्

62

वापरापरः यस्यैव सृजकः सर्वाः

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

इत्थं परमार्थ सत्ता वितिरेकेन किं
विदत्र वस्तु सत्तादी सर्व्यः =

साकाशो

सर्पैवैकः क्षहजनं ५८ व्रजेत्प्राणोवि

हकारः

हकारलिविवत्

शोजीवश्छयाऊटिलाकृतिः दीर्घा

इतिसकारहका
राभ्यांज्ञातः स
हज्ञोजपः

सर्वमेव व्याख्यातम्

माससमहादेवीपरंतेत्रेपरात्परा ५९

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि:
भै:
५२

परत्वस्यैतत्रस्य ग्रन्थोक्तस्य
लोसत: संबंधिनि ग्रसा
मत्र चूर्णितेष्टे =

अस्यामनुचरंस्तिष्ठेन्महानंदमये।

ततश्च

धरे नयादेव्यास्समाविष्ट:परंभैरव

63

माप्नुयात् ५० षट्शतानि दिवारात्रौ

1

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

मुजपाखे:

सहस्रैकविंशतिः जपोदेव्याःस

पञ्चवस्तानावस्थायाम्=

मुहिहः प्राणांस्तेतमडलेभः ॥ ३८

तकथितंदेविपरमामृतमुत्तमं प

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ नश्चैनैवकस्यापिप्रकाशंन्नकरोव
मै॰ न ५२ पशिष्योवलेक्र्रेरग्रभकेग
९७ न्गपादयोः निर्विकल्पमनीनंान्न

निर्विकल्पमनित्वा
देववीराणां=

6

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

क्लिन्नसंशयानाम्

वीतरागस्तुत्वनात्मनो ११ भक्तानांगु

रुवगिस्पदातनं मनिर्विशंकया ग्रामेरा

मंडेशंदेशंडरदारक्रटंवकं सर्वमेत

उन्नतः सुहृद्विद्याप्र
धानोनन्तमायायाप
तिनेदेहप्रमात्गत
भेदस्पवस्तुनः शि
वैकरूपस्यचिद
कानांनिर्विशंक
प्रकाशनीयम्

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

आत्मीकारणं

वि॰ गरिमज्ञग्राह्यमेतन्मगेत्वया ५४

भै॰

पादोर्गन्धहरत्वात्

५१ किमेभिरस्थिरैर्देवि स्थिरं परमिदं यतं

65 प्राणाश्चापि प्रदातव्या न देयं परमाद्भुतं ५५

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

श्रीदेव्युवाच देवदेव महादेव परितृप्तास्मि

शंकर रुद्रयामलतंत्रस्य सारमद्यावधा

रितं १९ सर्वशाक्तप्रभेदानां हृदयंज्ञातं

सर्वसंशयत्याग
पूर्वपरमानंदपद
प्रवेशेनशिवैकम
यीभूतेतिभावः=

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

वि॰ मघव इत्युक्तानंदितादेवीकंठेलग्ना
भै॰
९८ शिवस्यतु ५७ इतिश्रीविज्ञानभैर
68 वेसमाप्तम् ॥

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri